పిప్పి దంట్లు

"ఒంటిపూట కూడు తింటావున్నా సీతాం నేను యింతమటుకు ఎటనోగట్ట పోతావుండాంగందా, తనకు యిరోశనాలు బట్టుకుని రోజురోజుకు మనిషి అవజాన దిగజారిపోతావుందది, నే నేంజేసి చచ్చేటట్టు? కూలిదొరక్కా, కూలి దొరుకుతే గింజదొరక్కా యీవజాన అడకత్తెరోళ్ళబడి కొట్టుకుంటుండ నాబోటోడికి బగమంతుడుమటుకు కేం జేత్తాడు ?

"తిండికి కరువొచ్చిందని రేసను పెట్టారు. నిజమే - పెట్టాల్సిందే నన్నడిగితే - మరి పెట్టినాక ఆ కుసిన్నోనయినా - నాయం జరగాల్సిందేగా ? సేతిలో దమ్మిడంటే దమ్మిళ్ళేక కిందటివారం రేసను తియ్యకపోతే యీవారం అయి అవజాన సిలుగారిపోవల్సిందేనా ? నాయం సూడమన్నా. పోనీ రూల్సుందయ్యంటే రూల్సుందయ్యనుకుందాం. రేసను ఎంకయ్య ఏమన్నాడూ ? "మీకేంరా నలుగురిచేలో కూలిచేస్తేసరి, గాదెనిండా పోసుకుని ఏడాదిపొడుగూతా కాలుమీద కాలేసుకుని తినొచ్చు! మీకు కరువొచ్చిందంటే రాజాధి రాజులకు గూడా వొచ్చిందన్నమాటే!" అన్నాడు. ఆ మాట నన్నేనా అనాల్సింది? వూళ్లోవుండ నలుగురు పెద్దమనుషుల్ని పిలుసుకొచ్చి యిల్లంతా తనికీచేయించి గందా ఆమాటనాల్సింది? ఆ పెద్దమనుషులికి మటుకు తెలవదూ మనూర్లో ఎవరింటో ఎంతెంత వుందదీ? నా పెళ్ళానికి తిండి తక్కువయి ఏడిజేసి యిరోశనాలు పట్టుకుంది సానామందికి తెల్చే? రంగయ్య రూపాయికి తవ్వెణ్ణరోసొలుడు బియ్యంకాడికి పబిలిగ్గా గల్లా కొడ్తుండాడే, యీ ఎంకయ్య ఆళ్ళసంగతి ఎత్తడేం? ఎంకయ్యా? ఆడొట్ట యీన మంత్రిపని జెయ్యాల్సినోడుగాదూ ? ఆ వద్దె యిట్టాగే ఓ సోమారంనాడు సేతిలో డబ్బుసాలక అద్దరూపాయి బియ్యమే కొలిపించుకెళ్ళి, యిట్ట మూడ్రోజు నొద్దునూ, యిగనేం వుంటయ్యాడా ? ఓరి నీ యిల్లు బంగారంగాను యిదేందయ్యా అనడుగుతే "యిదొకటా పైగా! అప్పుడే తీసుకెళ్ళివిగా అన్ని ? కావాలంటే ఎవరికన్నా కార్డు చూపించుకో వాళ్ళే చెపుతారు గిత ఎక్కడిదాకా వుందో ! చస్తున్నాం యీ చదువురాని ముఠాతో !" అన్నాడే ఎంకయ్యా! ఆ గీతేందో, అదెక్కడ కొచ్చి నిలుసుద్దో నా కెట్ట తెలుసుద్దీ! మనిషి మాట నావజాన ఎత్తాతలపారేస్తే ఆటిటు సూడకుండా నెత్తిన గుడ్డేసుకుని యింటికిపోలా నేనూ ? అసలు యీ రేసనాయన్ని పేసీపడేగతేం బట్టిందంటా.

బసవయ్యగారు నాయంగల మనిషయితే, కూలీకి ముంగల దాన్యం కొలుత్తానని వొప్పందంజేసుకునీ, తీరా నాట్లయినాక మా ముగ్గుర్దీ కలిపి దగ్గిర దగ్గిర రెండు ఒత్తాల దాన్యం గింజలు ఎగ్గొట్టి, డబ్బు సేతిలో పెట్టెనుగా? రేసను కొట్లో బియ్యం సాలకా, రంగయ్యకాడికెళ్తే ఆ వుండది నీలుగారిపోయీ - సివరికి ఏం దక్కినట్టయిందీ? ఆ దాన్యంగింజలే వుంటే ఆడవి ఆవజాన మంచానపడేదా, ఇన్ని పేసీలుండేయా?'' అనుకుంటా రేషను షాపుదగ్గిర కొచ్చి తలెత్తి చూశాడు పాపయ్య.

'అబ్బో ఏ దీ జనం! కార్డుండ పెతోరూ యివాళె వొచ్చారేందబ్బా! ఏందో అరుసుకుంటున్నారే - తెలవదేం - ఏందబ్బా......' జనాన్ని తోసుకుంటూ షాపు ముందర కెళ్ళి నుంచున్నాడు పాపయ్య.

షాపు తాళంవేసి తాళం చేత్తో వెంకయ్య అక్కడ నుంచుని వున్నాడు.

"యిప్పటికి పదకొండుసార్లు చెప్పాను, మళ్ళీ పన్నెండోసారి చెపుతున్నా, బియ్యం రాలేదు" అన్నాడు వెంకయ్య.

"ఎప్పుడొత్తయ్" అన్నారు జనం.

''ఎప్పుడొచ్చేదీ నేనేం కలగన్నానా?" అన్నాడు వెంకయ్య.

"మరి మే మేంగావాలి?" అన్నారు జనం.

చేతులెత్తి జనానికి దండంపెట్టాడు వెంకయ్య

గుటకమింగుతున్న పాపయ్యను జనం అటిటు తోశారు.

* * *

పన్నెండు గంటల రాత్రయిందేమో అనుకున్నాడు పాపయ్య. "యిగ తనకు నిద్రపట్టదు. పట్టటం సాలా అనమానం. పడ్తే బాగుండు. కడుపులో ఏం లేంది నిదరపట్టేదీ లేంది తనకు బాగా గాపకంరావటంలా. మరి తన పెళ్ళామూ, కూతురూ నిదరపోతుండారే సిత్రంగావుంది? యివాల్టికి నాలుగు రోజులు కాలా రేసనుసాపు మూసి? అయిందీ... అటుమొన్నేమో, ఆ వుండ కాసిని అటుకులు తిన్నాం. మొన్నా, నిన్న పెసర గుగ్గిళ్లూ - రూపాయికి తవ్వెణ్ణర్సోలెడు పెసలా! ...అటు మొన్న శేషయ్యగారి కూలి రూపాయిపావలాబెట్టి తవ్వెడు సోలెణ్ణరగిద్దెడు పెసలుదెచ్చి, మొన్న సోలెడూ, నిన్న సోలెడూ పోతే యింకా ఎన్ని వుండయి? సోలెణ్ణరగిద్ద వుండయి. అయి రెణ్ణాళ్ళు వుంటం ఎందుకయినా మంచిదిలే. ఇవాళ గజ్జేరాకు పులుసుతాగితే కడుపంతా తొలిసినట్టయింది ఎందుకనబ్బా? కాత్తె గెట్టిగా ఏమన్నా పడకపోతే అట్టయిందా? ఏమయితే మటుకు

రూపాయికి తవ్వెండర్సోలెడు పెసల్లెక్కన ఎన్నాళ్ళు దింటాం? ఇన్నాళ్ళూ రంగయ్య రూపాయికి తవ్వెడర బియ్యమన్నా యిచ్చేవోడు. ఇప్పుడు మనిషి ఎంమకనో మాట్టాట్టంలేదే? దాన్యం అయిపోయినయ్యో ఏమో? లేకుంటే వున్నట్టుండి ఏ తవ్వెడో. మూడర్సోళ్ళకాడికో బరాటు తీస్తాడెట్టా? ఆయనకేం మారాజు, అనుబవం వుండది గనక ఏంజేసినా జేత్తాడు. కాదుగూడదంటే తింటానన్నా కూకుంటాడు గాని మాకుమల్లే యీవజాన కడుపులు కాల్చ కోడుగా! అసలు సుడిగల మనుషులే వేరు.

"ఆవజాన అయిపోతుండది తన పెళ్ళాం. బొమికలు మిగిల్నాయి. జావపొయమంటాడు బెమ్మానందం. రెండుపూటలా వరన్నం తింటున్నంతకాలం గెడకర్రలాగావుండే మనిషికి జావపోస్తే నయంగుంటదా యిది కూడుచాలక వొచ్చిన జబ్బయితే? అసలు ఏ మాత్రం ఒంటో సుమారుగావున్నా వొచ్చి మీద వాలేదిగాదూ! ఎనక ఓ పూట తిన్నా, తినకపోయినా యింతన్నాయం ఎప్పుడన్నా వుందా? ఎంత ముదనష్టబ్బతుకయింది మాదీ!... రేసనుకొట్టోకి బియ్యం ఎప్పుడొస్తయ్యో?... ఎందుకో అనిపిచ్చుద్ది తన పెళ్ళాం దక్కదేమో నని – చా, ఎదవను గాకపోతే యిట్టనుకుంటానంట! రేపు నాకూ యిరోశనాలు పట్టుకుంటేనో? అసలు వాసన జూస్తే రోజులు అట్టాగే వుండయిలే! పోని సత్తే అందరం జస్తాం– యింతకన్న సచ్చేదేంది! తెల్లారి లెగుస్తే కూడో కూడో అంటా దేవులాటయిపోయింది. ఎహె ముదనష్టబ్బతుకయినాక యిగ దేనికీ!

"గన్జెరాకు పులుసు పాయసంగా తాగాలనొచ్చిందే? పెసర గుగ్గిళ్ళు సానానయం! సీతాంగూడా అట్టనే అంది. పిచ్చిముండ అదే కాస్త నయం. ఇట్టాటి సిక్కులు ఎన్నొచ్చినా - మొదులు పిల్ల నోరెత్తుతేగదా అనకొ వల్చింది. పోనీలే గుడ్డిలో మెల్ల... యింకా సోలెడ్డర గిద్దెడుండయి! ఎటనయినా పెసర గుగ్గిళ్ళు బాగానే వుంటయి. చనగలుగాని, కందులుగాని – యింకేవీ వుండవు యీటంత రుసిగా! రూపాయికి తవ్వెండర్సోలెడు... సానా... కష్టం..."

ఏంటో చప్పుడయిందనుకున్నాడు పాపయ్య చీకట్లో ఏం కనుపించటం లేదు. ఎలికయివుంటుంది. 'అదేం పీక్కు తిందామనొచ్చిందో' అనుకున్నాడు పాపయ్య.

"యివాళ తనకు నిద్దరరాదు. ఎవరన్నా నాలుగు వొడ్ల బస్తాలు తన యీపుమీన పడేస్తే బాగుండు – ఏంటో."

ఏంటో బర్రెగొడ్డు జనపకట్టె తింటున్నట్టు పరుక్కు... పరుక్కు

మంటున్నది. సీతాం నిద్దర్లో కలవరిస్తున్న దనుకున్నాడు పాపయ్య. పిచ్చి ముండ నిద్దర్లో ఏంటో నములుతుండది... పరుక్ ... పరుక్ ... ప్రరుక్ - పాపయ్య గభాల్న లేచి సీతాం పక్క తపిడాడు. పక్క ఖాళీగా వుంది - ఒక్క వూపులో గుడిశ బయటకొచ్చి పడ్డాడు పాపయ్య.

ఆ నక్షత్రాల కాంతిలో సీతాం మట్టి అరుగుమీద కూచుని - ఆ చప్పుడు చెయ్యడం స్పష్టంగా చూశాడు పాపయ్య.

"ఏందే నువు జేసేదీ?" అన్నాడు పాపయ్య.

"వూరకనే—" అన్నది సీతాం గొంతులో గుడ్డ దూరినట్టయి.

"మాట సరీగా రానీ?" అన్నాడు గలబరించినట్టు.

"పెప్—" అంది సీతాం.

పెటీమంది సీతాం వీపుమీద – మెరుపు మెరిసి ఢాం మ్మన్నట్టు. నేల కరుచుకున్న సీతామును గూడుపట్టకు యీడ్చుకుంటూ గుడిశెలో కొచ్చి దీప బుడ్డి ముట్టించాడు పాపయ్య.

"అయ్యో – ఏందిదంతా —" అన్నది మంచంలోవున్న పాపయ్య పెళ్ళాం సుబ్బమ్మ, ఆత్రంతో వొణుకుతూ.

"మాట్టాడవేందే?" పాపయ్య కాలులేచింది.

"అయ్యో కొట్టమాకయ్యా సచ్చానూ–" అనరచింది సీతాం బాధతో ముడుచుకుపడిపోతూ.

బుసలిడుస్తున్న పాపయ్య కాలు అట్లాగే ఆగిపోయింది, గోడదగ్గిర కదలకుండా చుట్టగా పడివున్న సీతాన్ని చూసి.

"బాబో—" అన్నది సుబ్బమ్మ జుట్టు పీక్కుంటూ.

బిత్తరపోయి నుంచున్నాడు పాపయ్య గుడిశ కూలి నెత్తిన పడ్డట్టు.

"ఓ దేవుడా–" అన్నది సుబ్బమ్మ హీనస్వరం.

ఆ నిమిషాన ఎవరన్నా తన నెత్తిన పలుగు దిగేస్తే బాగుండు ననుకున్నాడు పాపయ్య.

మెల్లిగా – వొళ్ళోనుంచి కింద పడిపోయిన పెసల్ని పోగుచెయ్యటం మొదలుపెట్టింది సీతాం.

ఒక్కసారి వొళ్ళు వొణికినట్టయింది పక్కదగ్గిర స్తంభానికి జారగిల పడ్తున్న పాపయ్యకు.

"నిలువున పోవాల్సింది పిల్లపానం!" అన్నది సుబ్బమ్మ శ్వాస

తిప్పుకుంటూ.

"నాకేంబట్టిలా అంతకర్మ?" అన్నాడు పాపయ్య గుమ్మంలోంచి చీకట్లోకి చూస్తూ.

"నిసిరేతి నీకేంబుట్టిందే నీ పిల్ల సావా! దొంగగెడ్డి తింటే పానం నిలుసుద్దంటే, నాయంగా తిండే తినాలగానీ?" అన్నది సుబ్బమ్మ.

"అసలాడ వుండదే సోలెణ్ణర గిద్దెడు! తిక్కరేగిందంటే రేగదూ?" అన్నాడు పాపయ్య.

ఎత్తిన పెసల్ని మిగతావాటితో మూకుట్లోపోసి, కిక్కురుమనకుండా పడుకుంది సీతాం.

"రేపో ఎల్లుండో ఆ సోలెణ్ణర గిద్దెడూ అయిపోయినాక ఏవవుద్దీ? దినమే గండంగా వుంటే ఒకప్పుడుమటుకు సావుతప్పద్దా!" అన్నది సుబ్బమ్మ.

"అయితే యివాళే సావమనా నువనేది?"

"సచ్చినోళ్ళెవురూ చెప్పిసావలా!"

"అసలు మనం ఎందుకు సావాలంటా?"

"నే బతుకుతానని నీ కేమన్నా ఆసుందదా?"

"అట్టనమోకే నీకు పున్నెముంటదీ! అసలు యిరోశనాల్తో పేగు దిగజారి ఆకలి తెలవక నీ కట్టుండదిగాని కడుపు మంటతో పానం ఎట్టుడికిపోతుండదీ నీకేం తెల్సుద్దిలేవే! యిట్ట చావటం ఎవరిపానం వొప్పద్దిలేవే!"

"అందుకేనంటయ్యా సిన్నముండను అంతలావు తన్నుదంతివీ?"

"తనొక్కతేనా యీడుండదీ?"

"ఎంతకాడికి దిగజారిపొయ్యావ్! యింతకు ముంగల నీ నోటెంట యిట్టాటి మాటలురాలా!"

"నేనా? అడిగందుకే అంది పేగు దిగజారింది నీకని"

"నాకూ దిగజారింది వూళ్ళోవుండ నాబోటి ఆడ గూతుర్లకూ దిగజారింది మొగాళ్ళు ముండమోసికూకుంటే!"

"ఏందో కొత్తపదాలు రానిత్తుండావే?"

"అంతగాక మరేంది? ఒకపక్క బియ్యం లేవు రేసను మూసేశామంటుండిరీ. యిటుపక్క రంగయ్య గంగయ్యలు రూపాయికి తవ్వెడు బియ్యం పబిలీగ్గా అమ్ముకుంటుండిరి! ఎవురా మొగోడు వూళ్ళోవుండ పెద్దమనుషుల్ని నిలేసి అడిగిందీ? నువేందో సావకుండా కూకుంటానంటుంటివే - సచ్చినోళ్ళంతా

యిట్టా అంటానే సచ్చారు !''

''అయితే ఏందే నువనేదీ ?''

''అనేదేంవుందీ బతకాలనుకునేవాళ్ళు యింటో గుప్పెడు గింజల్లేకపోతే సూర్లు సూస్తా కూకోరు !''

''ఎవరూ కూకుందీ ?''

''ఎవురు కూకున్నారో - నాకీ గతిపట్టింది - రేపు దానికీ నీకూ పట్టుద్ది!''

''అయితే నువనేది యాడన్నా కన్నం ఎయ్యమనా ?''

''అంత దైర్నం వుంటే రంగయని బయటికే లాగేవాడివి !''

''కొట్టో ఏపిస్తాడు నీకు తెలవదు గామాల ఆయన సంగతి !''

''ఎవురు రంగయ్యా ?''

''రంగయ్యా కాకపోతే రామయ్యా. మొన్న ఎవురో అన్నారంటా రామయ్యగారింటో సానా దాన్యబస్తాలుండయ్యనీ - ఆయన్ని కాస్తా పోలీసోళ్ళు పట్టుకుబొయ్యారు – మరి అదెందుకో !''

''మనకెందుకొచ్చింది అరవమాక !''

''మరిగనేంది ?''

''ఆయన కూలీకి ఎక్కువగా పోతావుగందా అటనే బసవయ్యగారి కాళ్ళు పట్టుకుందూ ఏమంటాడో ?''

''అది తప్ప యింకేమన్నా మాట్టాడమంటాడు''

''ఎటనయినా తిప్పలు పడయ్యా పానం పోతుందది.''

''రోజులు బెడిసికొట్టినయి యిగనేందే చేసేదీ! అప్పుడే యిస్తివి నీ కడియాలు – నల్సుకుపోయినై – యిదిగో – యాడవమాకే నీకు పున్నెం వుంటదీ - ఆయ్యోబగమంతుడా—''

''యింకా దగ్గిర కూకో—''

''కూకుంటాలే - అది గందుకే—''

తెల్లవార్తే బాగుండుననుకున్నాడు పాపయ్య.

❋